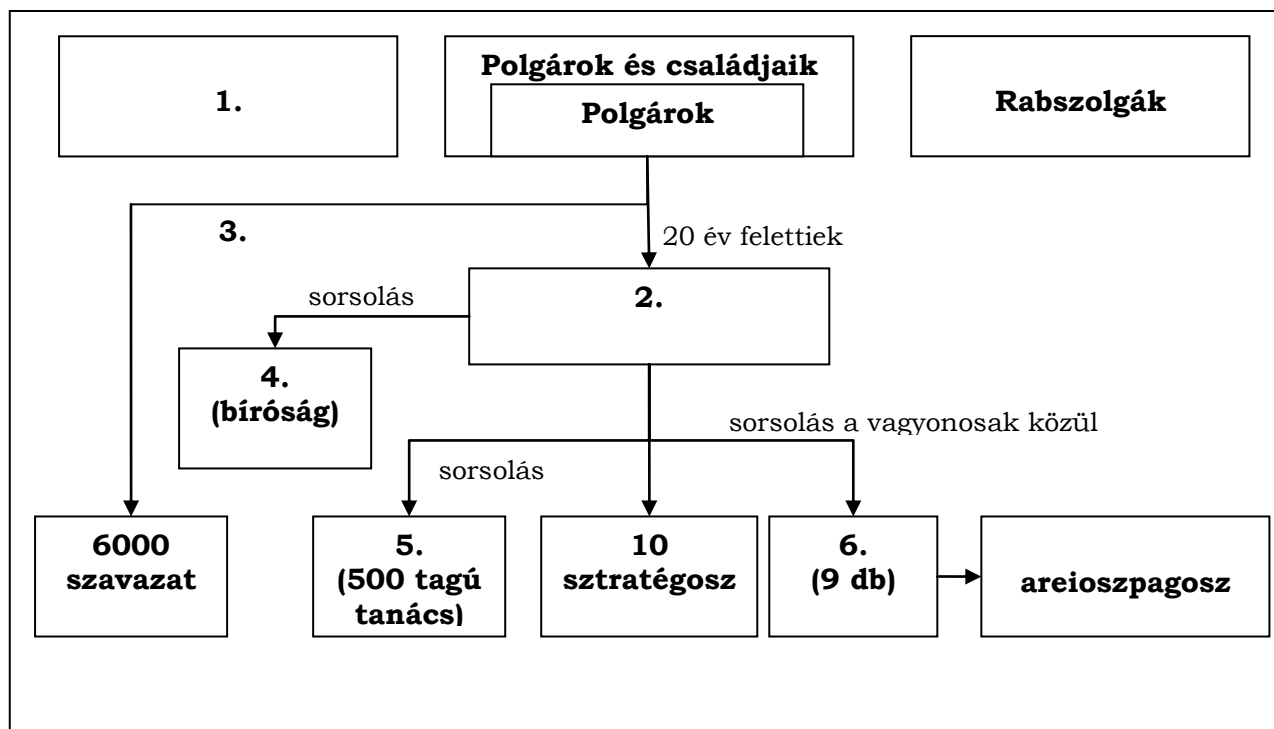


Tesztfeladatok

1. A feladat az ókori Athénnal kapcsolatos. Töltsd ki az ábrát az alatta található fogalmakkal! Figyelj, minden helyre csak egy kifejezés kerülhet! (6 pont)



Apella, perioikosz, ephorosz, osztrakiszmosz, ekklészia, arkhón, heliaia, király, bulé, vétó, metoikosz, geruszia

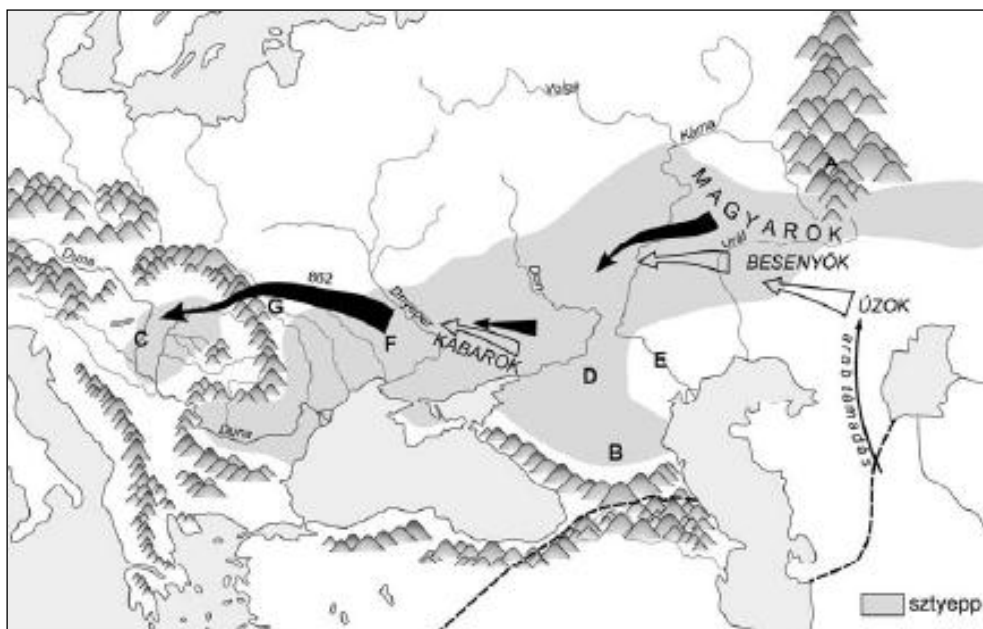
(1) metoikoszok
(2) ekklészia
(3) osztrakiszmosz
(4) heliaia
(5) bulé
(6) arkhón

6 pont

(elemenként 1 pont)

2. Az alábbi feladat a magyarok vándorlásával kapcsolatos. Írd az állítások mellé, hogy a vándorlások mely állomására vonatkoznak, valamint, hogy a térképen melyik betűjel jelöli őket! (Elemenként 0,5 pont, térkép a következő oldalon!)

Leírás	Földrajzi név	Betűjel
A Honfoglalás során itt áramlott be a magyarok egy része a Kárpát-medencébe.	Vereckei-hágó	G
A magyarság innen kiindulva már zsákmányszerző hadjáratokat vezetett a Kárpát-medencébe, valamint a törzsek itt tették szorosabbá szövetségüket a vérszerződéssel.	Etelköz	F
Ezen a területen alakult ki a magyaroknál a kettős fejedelemség rendszere, kazár mintára.	Levédia	D
A Honfoglalás során ezen a területen telepedtek le véglegesen a magyarok.	Kárpát-medence	C



4 pont	
--------	--

3. Az alábbi kérdések az Aranybullával kapcsolatosak. A forrás és saját ismereteid alapján válaszold meg a feltett kérdéseket! (8 pont)

„17. A mely birtokot valaki méltó szolgálatjával szerzett, attól soha meg ne fosztassék.

19. A várakhoz tartozó jobbágyok szent István királytól szerzett szabadságuk szerint éljenek. Hasonlatosképen a vendégek is, akár micsoda nemzet legyenek, azon szabadságban tartassanak, mely kezdettől fogva vagyon nekik engedve.

24. Pénzváltó kamara-ispánok, só-kamarások és vámosok, országunkbeli nemesek legyenek. Izmaeliták és zsidók se lehessenek.

26. Továbbá, birtokot az országon kívül való embernek ne adjanak. Ha valamelyest adtak vagy eladtak, azt a haza fiai válthassák meg.

31. Azt is elrendeljük, hogy ha mi vagy a mi utódaink közül valaki valamely időben ezen rendelkezések ellen akarna cselekedni, ennek az oklevélnek erejénél fogva mind a püspököknek, országunk nemesének [a bárókat érti], együttesen és külön-külön, a jelenben és a jövőben mindörökké szabadságukban álljon, hogy a hűtlenség minden vétke nélkül nekünk és a mi utódainknak ellenállhassanak és ellentmondhassanak.”

/II. András 1222-es aranypecsétetes okleveléből, az Aranybullából/

a) Sorolj fel három előjogot, amit a szerviensek kivívtak maguknak!

Birtokaik semlegessége, szabad végrendelkezés joga, érvényes bírói ítélet nélkül nem tartóztathatók le, csak az országot ért támadás esetén kellett hadba vonulniuk (elemenként 1 pont)

3 pont	
--------	--

b) A forrás mely pontjai az idegenek befolyását ellensúlyozó előírás?

24; 26

1 pont	
--------	--

c) A forrás melyik pontja a várjobbágyok érdekeit védő pont?

19

1 pont	
--------	--

d) Elsősorban melyik társadalmi rétegnek kedvezett az Aranybulla?

szerviensek

1 pont	
--------	--

e) Hogyan nevezzük más néven a 31. pontot?

ellenállási záradék

1 pont	
--------	--

f) Mi a neve az aranybulla angol megfelelőjének? Mikor adták ki?

Magna Charta Libertatum, melyet 1215-ben adtak ki

1 pont

4. Az alábbi szöveg Károly Róbert gazdasági reformjaival foglalkozik. A kipontozott helyekre illeszd be a felsorolt szavak közül az odaillőt! (elemenként 0,5 pont)

Károly Róbert az 1301-ben kezdődött **(1) interregnum** után került Magyarország trónjára. A kiskirályok, például **(2) Csák Máté** legyőzése után kezdett gazdasági reformjainak célja, hogy megerősítse a királyi hatalmat. Az eddigiektől eltérően nem a földből származó jövedelmek, hanem a **(3) regálék** adták bevételeinek alapját.

Egyik jelentős reformja a bányajövedelem, azaz az **(4) urbura** megváltoztatása úgy, hogy a nemeseknek is érdekében álljon a nemesfém kitermelése. Az ezáltal megnövekedett nemesfém-készletből **(5) firenzei** mintára állandó aranypénzt veretett, amivel ugyan elesett a pénz kötelező beváltásából származó jövedelemtől, azaz a **(6) kamara haszna**, de fellendítette a kereskedelmet. Így bevezethetett egy, a kereskedelemből hasznot húzó adófajtát, a **(7) harmincadvám** is. A kieső jövedelmet pedig egy új, a jobbágyokat érintő első állami adóval, a **(8) kapuadóval** pótolta.

Nevéhez fűződik még a **(9) visegrádi** hármaskör királytalálkozója, ahol a **(10) lengyel és cseh** király részvételével **(11) Bécs** árumegállító jogának kikerülése érdekében új kereskedelmi út felállításában állapodtak meg. Valamint abban, hogy ha az uralkodó örökös nélkül hal meg, Károly Róbert fia lesz a **(12) lengyel** király

Bécs, lengyel, Vencel, kapuadó, visegrádi, bányamonopólium, kamara haszna, cseh, interregnum, Csák Máté, regálé, füstpénz, firenzei, lengyel és cseh, urbura, Pozsony, harmincadvám, cseh és osztrák, Nekcsei Demeter

6 pont

5. A következő feladat a felvilágosodással kapcsolatos. Saját tudásod segítségével és a források felhasználásával egészítsd ki a táblázatot a megadott szavak közül a megfelelőekkel! (6 pont)

- A.) „De minden elvesznék akkor, ha ugyanaz az ember, vagy a főembereknek, nemeseknek vagy népnek ugyanaz a testülete gyakorolná ezt a három hatalmat, vagyis a törvényhozó hatalmat, a közhatározatok végrehajtásának hatalmát és a magánosok büncselekményei vagy jogviták fölötti ítélkezés hatalmát.”

/A törvények szelleméről/

- B.) „[...] az ember természeti jogait önkéntes szerződésben átruházza az államra, de joga van ezt a szerződést fölbontani, ha a hatalom az egyéni szabadságot és a (polgári) tulajdont megsérti.”

/Rousseau/

- C.) „A népképviselők tehát nem a nép képviselői és nem is lehetnek azok, csupán megbízottai a népnek: soha nem dönthetnek végérvényesen. Minden törvény semmis, ha a nép személyesen nem hagyja jóvá; az ilyen törvény nem törvény.”

/.../

- D.) „Mindent a népért, de semmit általa!”

/.../

Név	Fogalom	Forrás betűjele
Locke, Rousseau	Társadalmi szerződés	B.)
Montesquieu	Hatalmi ágak megosztásának elve	A.)
II. József	Felvilágosult abszolutizmus	D.)
Rousseau	Népfelség elve	C.)

alkotmányos monarchia, Rousseau, társadalmi szerződés, Voltaire, Montesquieu, felvilágosult abszolutizmus, Descartes, népszuverenitás

6 pont

6. A forrás és saját tudásod alapján válaszold meg az alábbi kérdéseket! (5 pont)

„II. tc. 5. §. Ő legszentségebb császári és királyi felsége férfiágának magvaszakadtával az öröklési jogon való utódlást e Magyarorszában és koronájában, s az Isten segedelmével már visszaszerzett és visszaszerzendő ehhez tartozó részekben, országokban és tartományokban, felséges Osztrák Házának nőágára is és pedig első helyen a fent tisztelt most uralkodó legszentségebb császári és királyi felségnek.

6. §. Azután, ennek magvaszakadtán, a néhai boldogult Józsefnek,

7. §. S ezeknek is magvaszakadtán, a néhai dicső Lipótnak, császároknak, s Magyarország királyainak ágyékából leszármazókra, és ezeknek törvényes, római katolikus, mindét nemű ausztriai főherceg utódaira, a most uralkodó legszentségebb császári és királyi felség részéről a Németországban s azon kívül fekvő Magyarországgal meg ehhez kapcsolt részekkel, országokkal és tartományokkal, az előre bocsátott jog és rend szerint, feloszthatatlanul, s elválaszthatatlanul, kölcsönösen és együttesen örökösödésileg birtoklandó más országaiban s tartományaiban is megállapított elsőszülöttségi rendhez képest uralkodás és kormányzás végett átruházzák.

III. tc. Ő legszentségebb császári és királyi felsége az ország s az ahhoz kapcsolt részek összes hű karainak és rendjeinek minden, úgy hitlevélbe foglalt, mint bármely más jogait, kiváltságait s mentességeit, és előjogait, az alkotott törvényeket s helybenhagyott szokásokat a jelen országgyűlés I. és II. törvénycikkelyének megfelelően [...] Kegyelmesen megerősíti s meg fogja tartani.”
/Az 1723-as törvényekből/

a) Mi a latin elnevezése a Habsburg dinasztia örökösödési szabályának?

Pragmatica Sanctio

1 pont

b) Mi a lényege a szabálynak?

A Habsburg ház nőágának is biztosította a trónutódlást

1 pont

c) Ki volt a törvény kiadásakor a Habsburg császár?

III. Károly

1 pont

d) Miért vált szükségessé a törvények meghozása?

Mert III. Károlynak (és I. Józsefnek és I. Lipótnak sem) volt fiú utóda, így a kihalás veszélyeztette a Habsburg-házat fiúágon

1 pont

e) Miért volt előnyös a törvény a magyar rendek számára?

Mert megerősítették a rendi jogokat

1 pont

7. Az alábbi feladat a XIX. század eszméivel kapcsolatos. Írd az idézetek alá, hogy melyik eszmeáramlathoz kapcsolható az adott idézet! (5 pont)

„Minden eddigi társadalom története osztályharcok története. Szabad és rabszolga, patrícius és plebejus, báró és jobbágy, céhmester és mesterlegény, egyszóval: elnyomó és elnyomott folytonos ellentétben álltak egymással, szakadatlan, hol palástolt, hol nyílt harcot vívtak, olyan harcot, amely mindenkor az egész társadalom forradalmi átalakulásával vagy a harcban álló osztályok közös pusztulásával végződött.”

szocializmus

1 pont

„Az emberi szabadság sajátos köre magába zárja először is a lelkiismeret egész belső világát, a legátfogóbb értelemben vett szabadságot követelve számára: a gondolkodás és az érzés szabadságát, az érzelmek és vélemények korlátlan szabadságát minden kérdésben, legyenek azok gyakorlati vagy spekulatív, tudományos, erkölcsi vagy teológiai kérdések. [...] Másodszor alapelvünk feltételezi az ízlés és a foglalatosság szabadágát; szabadságot, hogy úgy alakítsuk életünket, ahogy hajlamainknak megfelel. [...] Az egyén szabadságából

harmadszor következik az egyének közötti társulás szabadsága, a már tárgyalt korlátok között, egyesülési szabadsága tehát minden olyan cél érdekében, amely másoknak nem okoz kárt. [...] Az emberiség többet nyer, ha eltűri, hogy mindenki úgy él, ahogy neki tetszik, mint ha arra kényszerítik egymást, hogy úgy éljenek, ahogy a többieknek tetszik.”

liberalizmus

1 pont	
--------	--

„Talpra! Németek! [...] Te, egykor oly tiszteletre méltó, bátor és nagyra becsült nép! Hasson át benneteket a nagy, s oly régen elfeledett testvériség! Éreztétek az azonos vér szent és eltéphetetlen kötelékeit, az azonos nyelvet és életmódját... Ne legyen többé katolikus és protestáns, ne legyen többé porosz és osztrák, szász és bajor [...] legyetek végre egységesek, akarjatok végre egyet szeretetben és hűségben egymás iránt, s nincs az az ördög, aki legyőzhetne benneteket.”

nacionalizmus

1 pont	
--------	--

„Megtartani, s egyszerre javítani – ez más jellegű feladat. Ha a régi alkotmány használható részeit meg akarjuk tartani, s ha az újat hozzá akarjuk illeszteni ahhoz, ami a régeből megmaradt, akkor a termékeny elme minden erejét, csüggedetlen és megfeszített figyelmét [...] minden alkotó talentumát mozgásba kell hozni; egymással vetélkedő emberi rossz tulajdonságok egyesített ereje ellen kell felvennie a harcot: a konokság ellen, amely elvet minden reformot, és a könnyelműség ellen, amely mindent tönkretesz. „De az ilyen eljárás – vetik szememre – túl lassú. Nem olyan gyülekezet számára való, amely minden dicsőségét arra tette fel, hogy évszázadokra szóló művet alkosson hónapok alatt. A javításnak ez a módja hónapokat venne igénybe.” Ez valóban így van és így is kell lennie, ebben áll a módszer remek volta, hogy az idő munkatársul szegődik, így lassan és némelykor észrevétlen hat. Ha nélkülözhetetlen az óvatosság és elővigyázatosság ott, ahol élettelen anyaggal van dolgunk, sokkal nélkülözhetetlenebbé, szent kötelességgé válik akkor, amikor rombolásunk és alkotásunk tárgya nem fa és kő, hanem érző lények, akiket ezrével dönthetünk nyomorba gyors és meggondolatlan döntéseinkkel.”

konzervativizmus

1 pont	
--------	--

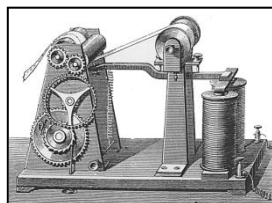
A [...] célja a szociális igazságtalanságok kiküszöbölése az egyenlő lehetőségek megteremtésével. Ehhez szükségesnek tartja a magántulajdon eltörlését. Egyediségét az uralomnélküliségre, hatalom nélküli rendre való törekvés adja. Szerintük az állam erőszakosan beavatkozik az emberek életébe; a polgárai biztonságát védeni és a társadalmi integrációt megteremteni hivatott intézmények – az oktatás, a jogrend, az erőszakszervezetek – valójában az uralmon lévő elit hatalmának megtartását szolgálják, ezért végső soron zsarnokiak és megszüntetendők. Jászi Oszkár meghatározása: „Az a társadalomelmélet, amely az igazságosságra (azaz egyenlőségre és reciprocitásra) törekszik az emberi viszonylatokban (bizva abban, hogy ez egyben a szabadság elérésének útja is), célját az állam teljes kiküszöbölésével véli elérhetőnek.”

anarchizmus

1 pont	
--------	--

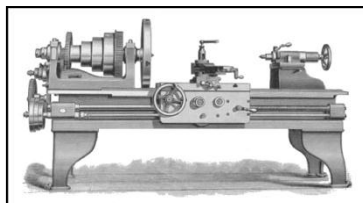
8. Egészítsd ki a táblázatot a találmányok nevével és betűjelével! (5 pont, elemenként 0,5)

A



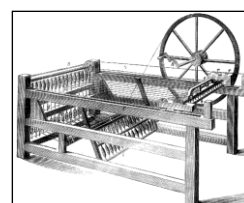
1837

B

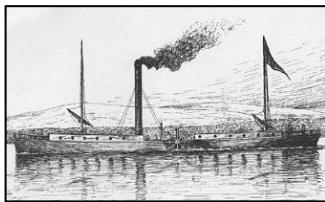


1810

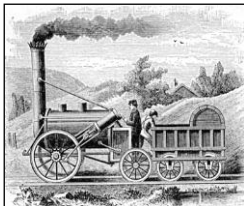
C



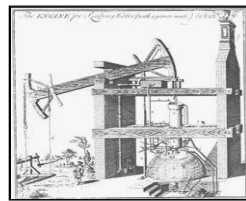
1767

D

1807

E

1825

F

1769

Feltaláló sorszáma	Találmány betűjele	Találmány megnevezése	Pontszám
James Watt	F	Gőzgép	/1
George Stephenson	E	Gőzmozdony	/1
Henry Maudslay	B	Esztergagép	/0,5
Samuel Morse	A	Távíró	/1
James Hargreaves	C	„fonó Jenny”	/0,5
Robert Fulton	D	Gőzhajó	/1

5 pont